

Bolk 4: 17.-18. nov. 2022

Bearbeiding av traumatiske hendelser.
Hvordan bidra til at hele personen får en delt virkelighet av hva som har skjedd og blir i stand til å tåle hele seg selv. Vi vil se på hvordan indre samarbeidsmetoden kan benyttes til å integrere traumeminner. Vi går igjennom tilpasninger av ulike metoder i bearbeidingsfasen som Sensorimotorisk psykoterapi, EMDR, IRRT, Narrativ eksponeringsterapi. Det vil bli presentert case-eksempler.
Arbeid med å integrere hendelsene i livshistorien slik at personen kan si at dette skjedde meg og det er over nå.

Siste fase av behandling:

Bearbeide sorgen over alt som er tapt, alt som er ødelagt og alle drømmer som aldri ble noe av. Arbeid med eksistensielle spørsmål om det gode og det onde, om skyld, og om å være en del av menneskeheten.

Hvordan jobbe med å øke selvmedfølelse?

Arbeid med å våge å leve et vanlig liv. Fokus på å tillate seg gode erfaringer, nærhet og arbeide med å bygge gode relasjoner.

Få del i hvordan pasienter opplever å ha en dissociativ lidelse og hva som er til hjelp.

ANBEFALT LESING:

Til hver bolk vil det bli presentert relevant litteratur.

VEILEDNINGSGRUPPER:

Det blir gitt tilbud om styrte veiledningsgrupper.

STUDIEGRUPPER:

Vi anbefaler deltakerne å organisere seg i studiegrupper.

FORVENTNING TIL DELTAKERE:

Vi anbefaler deltakerne å ha minimum én pasient med kompleks dissociativ lidelse i individuell behandling. Hvis noen ønsker å delta men ikke har en slik pasient, kan vi være behjelpelig med å knytte kontakt.

GODKJENNINGER:

Utdanningen er godkjent av:

- Norsk psykologforening som 48 timers vedlikeholdskurs for spesialister.
- Den norske legeforening med tilsammen 48 timer for spesialistenes etterutdanning innen psykiatri.

HVEM STÅR FOR UTDANNINGEN:

Traumepoliklinikken, Modum Bad i Oslo

ANSVARLIGE FOR UTDANNINGEN:

Psykologspesialistene Ingunn Holbæk og Katinka Salvesen. **Undervisere:** Ansatte ved Traumepoliklinikken. Pasienter som har vært i behandling.

STRUKTUREN:

Hver modul starter med muligheten for spørsmål knyttet til erfaringer siden forrige samling. Det vil være veksling mellom undervisning, demonstrasjoner, rollespill, video, øvelser.

DATOER:

Bolk 1: 17. - 18. mars 2022

Bolk 2: 5. - 6. mai 2022

Bolk 3: 1. - 2. september 2022

Bolk 4: 17. - 18. november 2022

Pris: kr. 2.200,- pr. dag

PÅMELDING:

www.modum-bad.no/kurs-og-samtale

Utdanningen arrangeres på:

Tohen hotell Slottsparken, Oslo

Påmeldingen er bindende. Forbehold om tilstrekkelig antall påmeldte.

Etterutdanning for behandling av komplekse dissosiative lidelser

**Fra forvirring
og kamp til indre
samarbeid**

Er du engasjert men utfordret av arbeidet med personer som har en kompleks dissosiativ lidelse? Synes du det er krevende å forstå hvordan teori kan settes ut i konkrete terapeutiske intervensjoner? Ønsker du opplæring i integrerende behandling?

Modum Bad – Traumepoliklinikken tilbyr etterutdanning i psykoterapeutisk arbeid med komplekse traumerelaterte dissosiative lidelser.

Over fire to-dagers samlinger vil vi gi en grundig opplæring i forståelse, utredning og behandling. Utdanningen er særlig beregnet på individualterapeuter og det forutsettes grunnleggende kunnskap om psykologisk traumatisering og traumebehandling.

Deltakerne vil gjennom forelesinger og øvelser få grunnlag for å planlegge og gjennomføre alle faser av behandling og håndtere vanlige utfordringer. Kliniske eksempler vil presenteres innenfor alle tema. Vi vil også legge vekt på å gi innsikt i kontroverser i fagfeltet og hva som er hensiktsmessig å unngå i behandling av denne gruppen pasienter. Det vil være maks 40 deltakere og mulighet for å drøfte kompliserte saker underveis.

Bolk 1: 17. - 18. mars 2022

DAG 1: Forståelse av fenomenet, teori og forskning

Denne dagen vil vi jobbe med å forstå hvordan fenomenet dukker opp i terapirommet og i hverdagslivet til mennesker som strever på denne måten. Hvem er disse pasientene og hvordan presenterer de seg?

Vi vil belyse hva dissosiasjon er ut fra ulike vinkler; historisk, teoretisk og ut fra tilgjengelig forskning.

Vi vil se på forskjellige teoretiske tilnærminger der strukturell dissosiasjonsteori er en av flere. Sentrale spørsmål vil være hvordan komplekse dissosiative lidelser utvikles og hvordan vi kan forstå dissosiative fenomener.

Vi ønsker også å gi et balansert bilde av kontroverser i fagfeltet, som sammenhengen mellom dissosiasjon og traumer og spørsmål knyttet til om terapeuten kan bidra til å skape og opprettholde dissosiasjon.

Målet for dagen er å gi deltakerne solid kunnskap som et bakteppe for problemstillingene og behandlingsintervensjoner som anbefales for denne pasientgruppen.

DAG 2: Overordnet om behandling

Videre vil vi se på overordnede prinsipper for behandling av komplekse dissosiative lidelser og hvilke rammer og mål som bør etableres i begynnelsen av den terapeutiske relasjonen.

Temaer som dekkes er:

- **Overordnede prinsipper for behandling av komplekse dissosiative lidelser**
  - Fasetenkning (her og nå-fokus vis a vis fortid-fokus)
  - Realisering: Dette har skjedd meg men det er over nå.
  - Indre fobi/unngåelse
  - Styrke følelsen av å være én person
  - Indre samarbeid
  - "Toleransevinduet"
- Regler og rammer for behandlingen. Hvordan håndtere brudd på rammer?
- Etablering av allianse og formulering av terapeutisk prosjekt
- Tilpasninger ut fra grad av fragmentering av personligheten og alder hos pasienten
- Overkomme fobi for tilknytning
- Sentral teknikk: Multispeak

Bolk 2: 5. - 6. mai 2022

DAG 1: Utredning og diagnostisering

Denne dagen vil fokusere på dissosiasjon fra et diagnostisk perspektiv, særlig differensialdiagnostisk. Vi vil tydeliggjøre forskjellen på å ha dissosiative symptomer og ha en dissosiativ lidelse.

Temaer som dekkes er:

- **Dissosiative symptomer**
  - Somatoforme symptomer, inkludert pseudoepileptiske anfall (PNES) og funksjonelle nevrologiske symptomer
  - Psykoforme symptomer (amnesi, depersonalisering, derealisering)
  - Identitetsveksling og identitetsforvirring
  - Flashbacks og hallusinose
  - Hvordan skille patologiske og ikke-patologiske dissosiative symptomer?
- **Gjennomføring av utredning**
  - Grunning og regulering i utredningssituasjonen
  - Hvordan unngå suggestjoner?
  - Tilbakemelding til pasient og annet helsepersonell
- **Bruk av utredningsverktøy**
  - Screening (DES, SDQ-20 og MID)
  - Semi – Strukturerte Intervjuer (SCID-D og TADS-Q)
- **Differensialdiagnostikk**
  - Psykose
  - Personlighetsforstyrrelser
  - Rus
  - Somatiske tilstander
  - Imitasjon/ "falske positive"

DAG 2: Tidlig fase intervensjoner:

- Psykoedukasjon og ferdighetstrening, inkl. bruk av behandlingsmanualen "Traumerelatert Dissosiasjon" (Boon, Steel, van der Hart, 2011)
- Bygge funksjon hos den voksne pasienten
- Forståelse av den indre dynamikken. Angst og sinne sirkel.
- Hvordan forholde seg til selvdestruktivitet om ulike typer selvskading, spiseforstyrrelser, rus?
- Hvordan forholde seg til pågående suicidalitet?
- **Sentrale teknikker:**
  - Komme forbi fobien (fingersignal, tegninger, blogg, skrive bok, lapper, lydfiler)
  - Somatiske ressurser: grunning, orientering, sentrering,

Bolk 3: 1. - 2. september 2022

Fortsettelse med tidlig fase intervensjoner. Hvordan jobbe med:

- triggere
- Flashbacks og mareritt
- Kampdeler og portvoktere
- Hallusinasjoner
- Pågående overgrep / kontakt med overgriper
- **Sentrale teknikker:**
  - Snakke til/med sinte deler
  - De fire vennskapeliggjørende spørsmålene
  - Trygt sted
  - Visualiseringsøvelser

Konkrete utfordringer for deg som behandler Samarbeid med andre instanser. Poliklinisk og døgnbehandling. Pårørendearbeid Medisinering